POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

Štev. 4. V Ljubljani, 26. januarja 1922. Leto LXII.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Za neorganizirane 25·— D, za naročnike v inozemstvu 35·— D letno.
Posamezna številka po 1·— D.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . 75 para
za nadaljnja uvrščenja primeren popust.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 p za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 D.

Telefon uredništva štev. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I
Poštni čekovni urad št. 11.197.
Reklamacije so proste poštnine.

Iz XXI. seje višjega šolskega sveta.

V četrtek in petek dne 19. in 20. t. m. se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik dr. Beuk je otvoril ob 8. uri sejo, pozdravil člane in ugotovil sklepčnost. Zapisnik zadnje seje se je odobril. Za overovatelja zapisnika je imenoval kanonika Nadraha in ravnatelja Dimnika.

Odsek za proučevanje zakonskega načrta za srednje šole.

Za proučevanje zakonskega načrta za srednje šole se je izvolil odsek 6 članov. Ta odsek bo načrt proučil in stavil na prihodnji seji, ki se bo vršila dne 7. februarja t. l. spreminjevalne predloge. V odsek so bili izvoljeni: nadzornika za srednje šole dr. Poljanec in Wester, dr. Majcen, dr. Mayr, dr. Pečjak in dr. Pipenbacher.

Nadrahovi samostojni predlogi.

1. Kanonik Nadrah je stavil tri predloge. Predlagal je, da naj se preiščejo šolske razmere na Raki, kjer se vršijo prireditve, ki ne pospešujejo ugleda šole in dobre vzgoje šolske mladine. Nadzornik Gangl je poudarjal, da je bila šola na Raki še lansko šolsko leto pod spretnim nadučiteljevim vodstvom na jako dobrem glasu, kar je razvidno iz nadzornikovega poročila, ki ga je prebral. Ne more verjeti, da bi se bile razmere poslabšale, vendar nima nič proti temu, da se preišče zadeva.

2. Dalje je predlagal, da naj se učiteljstvu toplo priporoča in polaga na srce, da naj deluje med ljudstvom proti pijančevanju in plesu, ki se vedno bolj razpaša po vsej Sloveniji. Predsednik je pripomnil, da je tako priporočilo že šlo med učiteljstvo.

3. Višji šolski svet naj skrbi, da ne bo nobena, tudi najbolj oddaljena zagorska vasica brez učitelja. V mestih in lepih krajih se kupičijo učiteljske moči, majhne vasi so brez učitelja. To bi ne smelo biti. Predsednik je zagotovil predlagatelja, da višji šolski svet posveča temu nedostatku veliko pažnjo in ga skuša odpraviti, kjer je le mogoče.

Jelenčevi samostojni predlogi.

I. Ravnatelj Jelenc je predlagal:

a) Premestitveni dekret učitelja Vinko Möderndorferja, ki je bil brez preiskave premeščen iz Mežice v Apače, naj se razveljavi.

b) Da se dožene, ali je res kaj zakrivil, da ga je zadela tako kruta kazen, naj se uvede proti njemu disciplinska preiskava, ki je pa ne sme voditi ondotni okrajni glavar. Jelenc je svoj predlog obširno utemeljeval na podlagi dejstev in poročil, ki jih je dobil iz mežiške doline.

Prvi predlog je bil v toliko spremenjen, da se z razveljavljenjem dekreta počaka toliko časa, da se dovrši preiskava, ki se že vrši.

II. predlog. a) Okrajnemu šolskemu svetu v Konjicah se naroča, da takoj dovrši preiskavo proti neki učni osebi in predloži akt višjemu šolskemu svetu. b) O poslovanju istega okrajnega šolskega sveta se čujejo pritožbe. Ondi vladajo nezdrave razmere. Seje se že ne vrše od meseca maja lanskega leta. Zato se naprosi predsedstvo višjega šolskega sveta, da napravi red v tem uradu. Predloga sta bila soglasno sprejeta.

V smislu § 23. točke 5 zakona z dne 23. oktobra 1912. je imenoval bivši deželni odbor bivše vojvodine Kranjske po dva zastopnika v okrajne šolske svete za dobo šest let. Ti člani sede že deseto leto v okrajnih šolskih svetih in zastopajo korporacijo, ki ne obstoja že 4. leto. Zato skleni višji šolski svet: Pokrajinska uprava se naprosi, da imenuje v okrajne šolske svete po dva zastopnika, ki jih je poprej imenoval deželni odbor, katerega agende je prevzela pokrajinska uprava. Predlog je bil sprejet.

Splošna poročila.

Nato so poročali nadzorniki o tekočih zadevah. Nadzornik dr. Poljanec je poročal o premestitvi stalnih učiteljskih oseb iz osnovnih na meščanske šole. Omenil je, kako žalostne razmere vladajo v jezikovnem pogledu na meščanski šoli v Dol. Lendavi. Učenci so po večini Madžari, tako da pri pouku ne razume učitelj učenca in učenec ne učitelja. Nadzornik Wester je poročal, da se srbohrvaščina poučuje na učiteljiščih kot obvezni predmet po 2 uri na teden v smislu sklepa na zadnji seji višjega šolskega sveta. Dalje je omenil, da se je ljubljansko žensko učiteljišče odcepilo od moškega in dobilo lastnega ravnatelja. Nato je sledilo poročilo o nadzorovanju Kočevske in Novomeške realne gimnazije. Nadzornik Gangl je omenjal v splošnem poročilu, da je v Prekmurju 10 učnih mest nezasedenih. Nekateri učitelji in učiteljice se niso odzvali, ko so bili tja premeščeni. Nekateri so se odpovedali službi. Nadzornik Gabršek je poročal o premestitvi učiteljice Reismanove s Pragerskega v Maribor; v Mariboru sta se namestili dve učni moči za srbohrvaščino, ena pa v Krčevini.

Od zadnje seje je višji šolski svet prevzel v svojo oskrbo več otroških vrtcev, v Štorah pa je ustanovil nov otroški vrtec. V njegovem področju ni zasedenih več učnih mest v Konjiškem in Marnberškem okraju in v Apaški kotlini.

Nevzdržne razmere na Ribniški meščanski šoli.

Nadzornik dr. Poljanec je nepristransko poročal o žalostnih razmerah na meščanski šoli v Ribnici. Krajni šolski svet noče preseliti razreda z majhnim številom učencev iz poslopja deške osnovne šole v poslopje dekliške, kjer je prazna majhna soba; izpraznjena velika šolska soba pa naj bi se prepustila meščanski šoli, da so vsi razredi v enem poslopju, kar je neobhodno potrebno zaradi strokovnega pouka in nadzorstva pred poukom in v odmorih. Iz gole nagajivosti krajnega šolskega sveta se I. razred meščanske šole letos ne more otvoriti. Poročevalec je navajal vse korake in ukrepe, ki sta jih storila višji in okrajni šolski svet v tem pogledu, toda zaman, krajni šolski svet se ne uda, tudi na osebno poročevalčevo posredovanje ne! Poročevalec ni stavil nikakoršnjega predloga. Ravnatelj Jelenc je poudarjal, da krajni šolski svet ne deluje v tem pogledu v smislu ljudske volje in za napredek šolstva v Ribnici. Ondotni prebivalci žele imeti meščansko šolo, v dokaz sta dve deputaciji, tudi župan je bil v deputaciji — ki sta prišli posredovat in prosit k višjemu šolskemu svetu in namestniku pokrajinske uprave za obstanek popolne meščanske šole. V spomenicah, ki sta ju izročili deputaciji, so natančno pojasnili položaj. Da prenehajo šikane krajnega šolskega sveta, recte dekana Skubica, so začeli zbirati prostovoljne denarne prispevke, podpisali so že več tisoč; drugi so obljubili brezplačno ali po znižanih cenah prispevati zidivo. Vse to je dokaz, da prebivalstvo v Ribnici in okolici hoče imeti meščansko šolo, dekan Skubic pa skuša zatreti. Krajni šolski svet — dekan Skubic in njegov oproda nadučitelj Tomšič — prezirata tudi vse odredbe nadrejenih oblastev. Nič se ne zmeni za ukaze višjega in okrajnega šolskega sveta in jih meče v koš. Značilen je dekanov vzklik po seji, na kateri je brez uspeha posredoval nadzornik dr. Poljanec. Krivično je to, a zmagali smo. Na podlagi svojih izvajanj je predlagal ravnatelj Jelenc: Ako predsednik dr. Beuk in nadzornik Gangl, ki gresta v Ribnico posredovat, ne dosežeta takojšnje otvoritve I. razreda meščanske šole, naj se postopa s krajnim šolskim svetom po zakonu. Predlog je bil soglasno sprejet.

Kmetijski pouk na učiteljiščih.

Nato je poročal isti nadzornik o preuredbi kmetijskega pouka na učiteljiščih. Poročevalec se ne strinja s predlogi, ki jih je stavila v to svrho sklicana anketa, ker itak stojimo pred preuredbo učiteljišč. Zato predlaga: 1. V prihodnji dobi naj se poučuje kmetijstvo kot dosedaj v III. in IV. letniku. 2. Za učitelje osnovnih šol naj se prirejajo tečaji na kmetijskih šolah. Ob tej priliki naj udeleženci tečaja obiščejo sosednje šolske vrte. Za take tečaje naj se postavi v proračun za leto 1922/23 20.000 Din. Predlog je bil sprejet.

Predavanje o zaščiti dece in mladine na učiteljiščih.

Na učiteljiščih se vrše v IV. letniku predavanja o zaščiti dece in mladine. Predavanja trajajo 6 ur in delajo izlete v razne zavode .

Predavanja o zaščiti dece in mladine na učiteljiščih.

Na ljubljanskem učiteljišču so se uvedla v IV. letniku po 1 uro na teden predavanja o zadružništvu. V Mariboru se predavanja ne vrše, ker ni mogoče dobiti predavatelja.

Državna gimnazija v Murski Soboti se pretvori v realno gimnazijo.

Državna gimnazija v Murski Soboti se pretvori v šolskem letu 1921/22 v državno realno gimnazijo.

Preimenovanje državnih srednješolskih zavodov in učiteljišč.

Nadzornik Wester je poročal o preimenovanju državnih srednješolskih zavodov in učiteljišč. Predlog za preimenovanje srednješolskih zavodov je izšel iz pokrajinske uprave oddelek za prosveto. Posvetovali so se o tej zadevi tudi nekateri učiteljski zbori, nekateri so poslali negativna poročila. Zadeva je nujna samo v Ljubljani, drugod ni nujna. Zato predlaga: I. državna gimnazija naj se imenuje Vodnikova gimnazija, realna gimnazija na Poljanski cesti naj se imenuje: Realna gimnazija kralja Petra Osvoboditelja in prejšnja nemška realna gimnazija: Realna gimnazija kralja Aleksandra, ali kratko Aleksandrova realna gimnazija. Višjemu šolskemu svetu se naroča, da prosi za dovoljenje, da smeta zadnja dva zavoda nositi to ime. Predlog se sprejme.

Nagrajanje nadštevilnih ur meščanskim učiteljem.

Pravni poročevalec v višjem šolskem svetu vladni tajnik dr. Majcen je poročal o načrtu naredbe za nagrajanje nadštevilnih ur meščanskim učiteljem. Predlagal je da naj se nadštevilne ure ne nagrajajo kakor učiteljem na osnov. šolah. Po daljši debati se je sklenilo, da se naj vsaka nadštevilna ura nagraja z 1.5% celotne mesečne plače. Predlog se sprejme.

Predlog za razširitev deške in dekliške osnovne šole v Trbovljah - Vodah v sedemrazrednico.

Isti poročevalec je poročal o predlogu za razširitev deške in dekliške osnovne šole v Trbovljah - Vodah v sedemrazrednico. Po daljši debati se je sklenilo, da se šoli sukcesivno razširita v osemrazrednici, kar je nujno potreba za ta velik industrijalen kraj.

Sistimiziranje stalnega mesta učiteljice ženskih ročnih del v Brežicah.

Pri tej točki se je vnela važna debata. Poudarjalo se je, da imajo literarne učiteljice na nekaterih posebno mešanih večrazrednicah, kjer poučujejo le v nižjih razredih, tako malo ur, da bi lahko prevzele tudi pouk v ženskih ročnih delih. Zato se je sklenilo, da se to mesto v Brežicah ne sistemizira, temveč vpraša, ali bi ne mogle tega pouka prevzeti literarne učiteljice. Slično naj se postopa v enakih slučajih tudi drugod. Dalje so se čule pritožbe o premajhni izobrazbi učiteljic ženskih ročnih del. Danes ima srp v rokah, jutri se zglasi za učiteljico ženskih ročnih del. Mnogo je učiteljic ž. r. d., ki ne delajo časti učiteljskemu stanu. Zato se je sprejel ta-le jako umesten predlog: Predizobrazba učiteljic za ženska ročna dela je popolna meščanska šola in strokovna izobrazba na obrtni srednji šoli.

Sistimiziranje stalnih katehetskih mest.

Na predlog poročevalca dr. Majcna se je sistimiziralo stalno katehetsko mesto na osnovni šoli na Viču in tri katehetska mesta na osnovnih šolah v Ljubljani.

Imenovanje srednješolskih učiteljev.

Predloga za imenovanje stalnih telovadnih učiteljev za razpisani mesti na realni gimnaziji v Ptuju in na gimnaziji v Kranju se nista stavila, temveč se mesti vnovič razpišeta.

Učiteliska imenovanja.

a) Na meščanskih šolah:

Za stalnega kateheta na II. dekliški meščanski šoli se je imenoval o. Pavel Kostanjšek.

b) Na osnovnih šolah:

1. Za nadučitelje oz. nadučiteljice so imenovani: Alojzij Blenkuš v Travi: Vinko Klanšek v Tržišču; Josip Bizjak na deški osnovni šoli v Celju; Fran Vabič na I. deški osnovni šoli v Mariboru, Mirko Kožuh na II., Ivan Tomažič na III. in Martin Vodenik na IV. deški osnovni šoli v Mariboru; Ivan Klugler pri Sv. Križu nad Mariborom; Ivan Kuhar v Črni: Ivan Kuraš v Dravogradu; Adolf Sokol v Kotljah: Ivo Feinig v Mežici; Peter Močnik na Tolstem vrhu; Ivan Zagažen pri Sv. Martinu na Pohorju; Josip Velnar pri Sv. Lenartu v Slov. gor. in Izidor Koch na Loki pri Sv. Juriju ob Taboru; Ivanka Zupančičeva na dekliški osnovni šoli v Celju. Dosedanji šolski vodja na tej šoli ostane do konca šolskega leta na tem mestu.

2. Učiteljske službe so dobili: Ruža Ružičeva je imenovana za učiteljico srbohrvaščine v Ljubljani; Terezija Šušteršiči-

čeva v Koprivniku, 1 mesto se tu vnovič razpiše; Josip Armič v Radečah pri Zid. mostu; Erna Kokot-Bradaškova v Stari vasi; Rihard Pestevšek, Josip Valenčič, Maks Wudler, Ciril Pregel in Roza Voglar-Knezova na deški osnovni šoli v Celju; Josipina Bizjakova, Minka Gradišnikova in Barbara Supanekova na dekliški osnovni šoli v Celju; 2 mesti sta bili tu pomotoma razpisani; Stanko Lavrič, Olga Knapičeva in Ivan Muršič v Marenbergu; Anton Nerat, Rudolf Mencin, Mirko Ravtar na I. deški osnovni šoli v Mariboru; eno mesto se ne zasede; Hinko Karničnik, Ludovik Petrič na II. deški osnovni šoli v Mariboru; Josip Malenšek, Albin Horvat in Ivan Šumljak na III. deški osnovni šoli v Mariboru; Anton Osterc in Fran Serajnik na IV. deški osnovni šoli v Mariboru; Terezija Zevnikova v Hočah; Marija Rotova v Št. Ilju v Slov. gor.; Fran Haberman v Krčevni — oddaja mesta za žensko učno moč se odloži; Franja Hribarjeva v Limbušu; Pavla Trohova pri Sv. Lovrencu nad Mariborom; mesto za učitelja se vnovič razpiše; o. Anton Avbelj je imenovan za stalnega kateheta na I. deški osnovni šoli v Mariboru; Gustav Rozman pri Sv. Miklavžu na Dr. polju; Fran Kerhlanko v Pobrežju — eno mesto za moško učno moč ostane nezasedeno eno mesto za žensko učno moč se vnovič razpiše; Ivan Jordan, Drago Rustijan, Marija Zalarjeva in Ana Roberjeva v Radvanju; Antonija Šijanec-Bobnova v Razvanju; Aleksander Alt, Fran Rošker in Albert Planer na deški osnovni šoli v Studencih pri Mariboru — oddaja enega učnega mesta se odloži; Ana Hrenova, Franja Rebolieva, Josipina Mlinaričeva na dekliški osnovni šoli v Mariboru; oddaja IV. mesta se odloži; Karolina Roškarjeva je imenovana za stalno učiteljico ž. r. d. v Studencih pri Mariboru-Pobrežje: Antonija Manko Reboljeva pri Sv. Andražu v Slov. gor.; Katarina Zormanova je imenovana za učiteljico ž. r. d. pri Sv. Marku niže Ptuja z naročilom, da prevzame pouk v enem razredu tudi v Dornovi; Jernej Jedlovčnik v Črnečah; za stalne učiteljice ž. r. d. so imenovane: Regina Judničeva v Dravogradu — Ojstrici — Črneči; **Antonija** Vrtovškova v Prevaljah — Guštanju in Marija Bovhova v Sevnici.

Premestitve.

Učitelj Vojteh Hren se premesti v Trpanje in učiteljica Düh-Kotnikova v Guštanj.

Službena pridelitev.

Ladislav Volavšek se prideli v službovanje na osnovni šoli pri Sv. Emi in Rihard Papst ter Marija Papstova pa v Ormož, ko se dobi za nje nadomestilo na sedanjem učnem mestu.

Nezasedena učna mesta.

Oddaja nadučiteljske službe na deški okoliški šoli v Celju in učiteljske službe na Bregu pri Ptuju se odloži.

Ponovni razpis učiteljskih služb.

Nadučiteljska služba v Stopičah in učiteljske službe v Nemški Loki, Selnici ob Dravi in Spod. Polskavi se vnovič razpišejo.

Disciplinske zadeve.

O mnogih disciplinskih zadevah je poročal okrajni glavar dr. Karlin. Na tej seji se je rešila tudi disciplinska preiskava zoper učitelje osnovnih šol na Jesenicah in v Kranjski gori, ki so bili sklenili, da se od bivšega nadzornika Simona ne puste nadzorovati in bodo v slučaju, da bi prišel nadzorovat zapustili šolsko sobo. Višji šolski svet je z večino enega glasu sklenil, da naj da okrajni šolski svet 4 kolovodjam pismen ukor, proti drugim se ukine preiskava. Ob tej priliki se je povdarjalo in ugotovilo, da bivši nadzornik Simon ni dobil na zadnji seji, ko je bila na dnevnem redu njegova disciplinska zadeva, nikakoršnega zadoščenja, kakor so poročali nekateri listi. Iz razprave se je vsakdo lahko prepričal, da je Simon res denunciral napredno učiteljstvo in strankarsko postopal s takimi učitelji, ki niso bili včlanjeni v Slomškovi zvezi. Zastopniki učiteljstva v višjem šolskem svetu so samo zaradi tega glasovali za to, da se proloži zadeva k spisom, ker se je na isti seji sprejel predlog za Simonovo stalno upokojitev in je torej mrtev za učiteljstvo. S svojim glasovanjem pa mu niso dali zadoščenja.

Predlogi za stalno upokojitev.

Vladni tajnik dr. Maicen poroča o prošnjah za stalno upokojitev. V stalno upokojitev se predlagajo: Rudolf Kosar, nadučitelj v Vitanju; Vekoslav Lilija, nadučitelj v Polšniku; Rihard Megušar, nadučitelj v Podzemlju, Alojzij Žirovnik, učitelj v Mostah pri Ljubljani; Ivan Smolnikar, učitelj v Zavodnji; Marija Cor-Kesslerjeva, učiteljica na Jesenicah; Ivanka Kovačič-Kocmutova, učiteljica pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; Cecilija Gračner-Vrečkotova, učiteljica v Pilštanju; Milica Mohor-Lendovškova, učiteljica pri Sv. Marjeti na Dr. polju; Roza Coriarvjeva, učiteljica na Jesenicah; Marija Zupančič-Uršičeva, učiteljica v Ljubljani.

Izključitev iz šole.

Slednjič se je pritrdilo sklepu učiteljskega zbora, da se neka gojenka IV. letnika učiteljišča izključi iz vseh učnih zavodov v Sloveniji.

S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik je zaključil sejo.

Iz Jugoslavije.

† **Ivan Jakše, predsednik okrajnega društva za vranski okraj.** Dne 14. t. m. je v dež. bolnici umrl tov. Ivan Jakše po kratki in težki bolezni. Vranski okraj je izgubil z njim vrlega in agilnega predsednika, naša organizacija pa vodilnega člana, ki ga bo težko pogrešala. Tovariš Jakše je bil neumoren delavec na narodnem in prosvetnem polju, značajen mož. Bil je tudi zvest sotrudnik »Učiteljskega Tovariša«, oglašal se je v najrazličnejših in najaktualnejših vprašanjih. Njegovih člankov smo bili vedno veseli in so vzbujali resno upoštevanje. A ne samo v naših stanovskih vrstah, bil je tudi steber narodnega življenja na Vranskem. Bil je predsednik pevskega društva »Vranska vila« Ciril - Metodove podružnice in soustanovitelj Jugoslov. Matice. Iz dež. bol. so ga iz Ljubljane odpeljali v zgodnji jutranji uri, brez pogrebnih svečanosti, ker se pogreb ni vršil v Ljubljani, zato ni moglo spremiti vrlega tovariša vodstvo organizacije na zadnji poti. Ob svežem grobu enega izmed najzvestejših naših mož se spominjamo njegovih vrlin kot predsednika Vranskega učiteljskega društva in kot našega odličnega sotrudnika ter mu kličemo: Slava — in blag mu spomin!

— **Poslanec Reisner o redukciji uradništva.** Na zadnji seji »Osrednje zveze javnih nameščencev« je poslanec Reisner povdarjal med drugim tudi sledeče: Iz zanesljivih virov je n. pr. znano, da je v Sloveniji okroglo 150* učiteljskih moči na dopustu. Opozarjal je, da moramo biti poleg državnih uslužbencev tudi dobri državljani in da je potreba zavrniti vsako zlo, ki je v tej ali oni obliki proti državnim interesom. Potrebno je torej, da se vprašanje, ali nas je premalo ali preveč, popolnoma odkrito pretresa in razčisti, pa če bi pri tem tudi morali naleteti pri gotovih krogih na odločne proteste.

— **Načrt službene pragmatike** za državne uradnike bo od dotične komisije v kratkem že sklenjno redigiran, kakor je poročal posl. Reisner pri seji O. Z. Ni ostalo vse tako, kakor je sklenila anketa meseca oktobra l. l. Treba bo torej pri vseh pokrajinskih zvezah pretresti ves načrt iznova, kar se bo moralo zgoditi v najkrajšem času.

— **Denar od nabavljalnih zadrug.** Pri seji O. Z. je posl. Reisner poročal o tem sledeče: Pri finančnem ministru sem že svoj čas interveniral, da dobe drž. uslužbenci svoje prispevke nazaj; protestirali pa so proti temu Hrvatje in zahtevali, da se nabavljalne zadruge na vsak način ustanove ter dotična uredba tudi praktično izvede.

— **Sociologija — učni predmet.** Več poslancev je češkoslovaškemu parlamentu predložilo načrt, da se uvede na vseh srednjih učiteljiščih, njim sorodnim in na visokih šolah sociologija kot učni predmet.

— **»Akademski socialno - pedagoški krožek«** na univerzi v Ljubljani si je že pred enim letom stavil nalogo — **proučavati vzgojna vprašanja in naloge, kakor nam jih stavita življenje in potreba** — ter je zastopal vedno veliko zahtevo današnje dobe — **več vzgoje in izobrazbe našemu ljudstvu, masam.** S tem programom se krožek dotika v temeljnih točkah delokroga učiteljstva sploh, ki mu je poverjena vzgoja in s tem tudi bodočnost našega naroda. Od učiteljstva zavisi v veliki meri, kako bo vzgojena naša mladina, kaka bo kulturna višina bodočih pokoljenj, kako bo naš narod reševal socialne probleme, kako se bo udeleževal političnega življenja, kako bo napredoval gospodarsko, itd. »Akad. soc.-ped. krožek« želi učiteljstvu pomagati pri tem težavnem in odgovornem delu, želi pa, da bi tudi učiteljstvo podpiralo krožek s sodelovanjem v diskusijah in na sestankih, s poročili in nasveti. Ljudska vzgoja bodi naše skupno geslo! V vzgoji je odrešenje in v slogi je moč! — **Odbor »Akad. soc.-ped. krožka«.**

— **Ljudskošolskemu učiteljstvu!** Rok za anketo o 1. členu načrta zakona za narodne šole se podaljša do 5. februarja 1922. — Došlo je doslej nekaj tehtnih odgovorov z mnogimi novimi in zanimivimi mislimi. Odbor vabi vso javnost, ki se zanima za vzgojna vprašanja, posebno pa učiteljstvo, da pošlje v čim večjem številu kritiko, mnenje in event. novo formulacijo 1. čl. omenjenega načrta do 5. februarja na naslov: **Akad. socijalno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani.**

— **Besplatna knjiga za učitelje(ice).** Slovenački, srpski i hrvatski učitelji često potražuju podatke za Runjaninovu proslavu. Klub hrvatskih književnika u Osijeku, 1. (Gajev trg 4) rado će, kao i do sada, odgovarati na svaki upit, **pa će besplatno poslati svakomu,** dok zaliha traje, knjigu »Hrvatska himna«, gdje su priopćeni najvažniji podaci o Runjaninu i našim himnama. Valja poslati samo pasicu ili kouvertu u veličini 22—15 cm sa čitljivo napisanom adresom.

— **Odseki ljublj. učit. društva.** V sredo dne 1. februarja imajo odseki ljubljanskega učiteljskega društva ob 9. uri na dekliški šoli pri Sv. Jakobu skupni pregled osnutka šolskega zakona.

— **Vsem tovarišem predsednikom okrajnih učiteljskih društev.** Nekatere šole so začele pošiljati posamezno zneske za prodane bloke. Ker je s tem preveč dela in se preveč potroši pri poštnini, prosimo, da vsi tovariši predsedniki pobero denar pri članih dotičnih društev in pošljejo denar potom poštnih položnic, ki se jim v nekaj dneh dopošljejo. Neprodanih listkov **ne vračajte,** ampak prodajajte dalje, saj je vedno priložnost. Vsako društvo prejme več položnic. Če še katero društvo rabi kaj blokov, naj piše na Jesenice, kjer se mu prav rado ustreže!

— **Članom radovljiškega učiteljskega društva.** One tovarišice in tovariši, ki ste prodali bloke, pošljite denar tov. Schiffrerju na Jesenice, da se poravnajo računi in odpošlje »Konviktu« v Ljubljani večji znesek. Drugi se pa požurite!

— **Zadnje tri mesece** se pojavlja v Ljubljani in tudi drugod pri moških kadilcih nova kožna bolezen, ki trdovratno kljubuje zdravljenju, dokler se ne odstrani vzrok. Večinoma se pojavi na stegnu kožno vnetje, ki se često razširi tudi po rokah, obrazu in okoli trepalnic. Vnetje povzroča močno srbenje, koža razpoka in se lušči. Dognalo se je, da so vzrok tej bolezni škatljice od vžigalic, ki vsebujejo na vžigalnih ploščicah neko strupeno snov (fosforseskvisulfid). Po dosedanjih poskusih se je pokazalo, da povzroča to bolezen fabrikat tvornice za vžigalice v Osjeku. Bolezen se najpreje pojavi na takih mestih telesa, kjer je škatljica bila shranjena v žepu, zlasti v hlačah in telovniku.

— **Podružnici »Jugoslovenske Matice« v Logatcu** je poklonila mladina iz Dolenjega Logatca 5500 znamk — za »revčke« iz Rusije pa 424 K.

— **Upravništvo našega lista** je prejelo od šolske mladine v Mokronogu znesek 85 Din. za rusko deco. Znesek smo oddali pristojni oblasti.

— **»Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice«** je 21. januarja zborovalo ob jako številni udeležbi. — Kdor si ni vzel položnic, naj piše po nje. Lanska članarina (zastanki) naj se čim preje poravna. Predloge, ki se tičejo šolstva ali učiteljstva, naj se pošilja društvu, da jih uvažuje pri prihodnjem zborovanju. Ako se jih poda še le pri zborovanju, se ne morejo vselej takoj obravnavati.

* Vsega učiteljstva je v Sloveniji okrog 3000; med temi dopusti je zelo mnogo študijskih, skoro ena tretjina; primerjaj dopuste drugih kategorij uradništva.

Naši šolski odri dobro deluejo.

— d **Šolski oder na Ljubnem v Zg. Savinski dolini.** Na »Štefanovo« se je vršila tu izborno uspela otroška prireditev v zvezi z »Božičnico« s sledečim sporedom: 1. Predice — dramatizirana pesem s plesom, v narodnih nošah. 2. Kak' prijetno je na večer — Cannon, »Na Gorenjščem je fletno«, »Čej so tiste stazice?«. 3. Sneguljčica — igra v 2 dejanjih. 4. Mladi vojaki — dramatizirano. 5. Jaslice — Sveta noč. Živa slika. Obdarovanih je bilo 25 revnih otrok z obleko in obutvijo, za kar gre hvala tukajšnjim prijateljem šole in naše mladine. Na splošno željo polnoštevilno zbranega občinstva se je prireditev ponovila na novega leta dan. Od čistega dobička se je poslalo po 100 dinarjev za zgradbo »Učit. konvikta« v Ljubljani in »Gospodarskemu zvonu« v Prevalje. Nakupilo se je tudi nekoliko »Srbohrvatskih čitank« za revne šolarje. Večji del se porabi za nabavo lastnega »Šolskega odra«. Otroško navdušenje rodi med ljudstvom zadovoljnost, ki je sodelujočemu učiteljstvu najlepše plačilo za trud, ki ga povzročajo otroške prireditve.

— d **Št. Ilj pri Velenju.** (Šolski oder.) V spomin na stoletno obstojanje tukajšnje šole je priredila tukajšnja šolska mladina z učiteljstvom na Kraljevo igrici »Sneguljčica« in »Klepetavi Miček« v zvezi z deklamacijami in petjem. Ta prireditev se je na splošno željo v nedeljo dne 15. t. m. ponovila. Čisti dobiček je znašal 1100 K. Za ta denar so se nabavile knjige za šolarsko in učiteljsko knjižnico. Že četrtič so pokazali naši šolarji, da se znajo spretno kretati na odru.

— d **»Kralj Matjaž« v Mokronogu.** (Šolski oder.) V korist »Jugoslov. Matici« je priredila šola 14. in 15. t. m. mladinski, narodni igrokaz »Kralj Matjaž« — spisala Marica. Brošurica je pred kratkim izšla in igra je bila v Mokronogu prvič vprizorjena. Požrtvovalno učiteljstvo je prevzelo težavno delo, Sokol je dal na razpolago svoj oder — in šlo je. Tov. Ahačičeva je vodila vso stvar in vodila je izvrstno.

Ker glasbene točke k igri niso še izšle, je zložil g. Rud. Kramaršič lep napev k pesmi o kralju Matjažu, ki jo pojejo vile, g. Iv. Lindič pa je sestavil godbo za balet, ki sta ga sestavila tov. Ahačičeva in tov. Vanič. Vse je šlo dobro.

Kralj Matjaž in Alenčiča - kraljica sta dobro rešila svojo ulogo, posebno kralj Matjaž je izgledal v svojem škrlatastem s hermelinom obrobljenem plašču sila častitljiv. Tudi vojščaki so igrali dobro, le pri prebujenju iz dolgega spanja so delali premalo hrupa. Puščavnik je bil izvrsten, le nekoliko premlad. Škrat je bil pa tako srčkan in srečno izbran, da je najbolje rešil svojo ulogo. Vse, kar je storil mu je pristajalo in čuditi se je, da more tako majhen dečko tako dobro igrati. Tudi vile so bile zelo lepe in ko so pele Kramaršičevo pesem o kralju Matjažu, se je v marsikakem očesu zasvetila solza ginjenosti in navdušenja.

Ded — no ded je bil oblečen izborno, koža je bila pač nekoliko pregladka in včasih je govoril v tonu, v katerem govori takrat, kadar ni ded. Drugače pa vsa hvala.

Podgornik je imel krasen telovnik in sploh vso opremo, igral je tudi precej dobro; bil je le nekoliko prelesen in prevelik. Njegova žena Marjeta je pa za škratom rešila najboljše svojo ulogo.

Ivan - junak, ki zbudi kralja Matjaža — ni igral ne slabo, ne dobro. Vsekakor pa je igral bolje, kakor pa bi bil prvotno izbran učenec, ki je iz neznanih vzrokov odpovedal ulogo. Pozneje, kot legijonar, se je Ivan tudi držal preleseno in se je menda preveč uživel v to, da je preživel težko dobo osvoboditve našega naroda.

Ostali trije njegovi bratje so igrali dobro ravnotako vsi drugi. Posebno je ugajala Jera - beračica, kateri se je prav dobro prilegal njen beraško - usiljivi glas.

V splošnem je igra izvrstno uspela, posebno če se pomisli, da so nastopili učenci vsi prvikrat na odru.

Vrlemu učiteljstvu v Mokronogu se najtopleje zahvaljujemo za krasno prireditev in želimo si, da bi tej sledilo še mnogo drugih v prospeh šole in naroda.

Naše šolske — javne ljudske knjižnice.

—lj **Da omogočimo pregled** naših šolskih-ljudskih knjižnic prosimo učiteljske zbore posameznih šol, da nam poročajo, kje že obstoja taka knjižnica, koliko šteje knjig, kako deluje in kako se jih ljudstvo poslužuje. V poštev pridejo samo knjižnice, ki so ustanova šole in učiteljstva, so nastanjene v šoli in jih upravlja učiteljstvo.

—lj **Javno šolsko ljudsko knjižnico snuje učiteljstvo v Radvanju pri Marboru.** V tem kraju je do leta 1919. vzporedno z nemško šolo ponemčevala prebivalstvo bogata Südmarkina knjižnica. Schulverein, Gesangsverein, Feuerwehr, Vorschusskasse, Bienenzuchtverein, Gemeindeamt, vse je gojilo le nemško misel, a slovensko zatiralo. Da se delovanje sedanje slovenske petrazrednice povzpne tudi na zunaj na višino bivše nemške šole, je potrebno, da poda ona prebivalstvu sredstva se tudi s pomočjo knjige vračati k svoji prirojeni narodnosti. Zbog silne draginje knjig ni mogoče javne knjižnice ustanoviti, samo z zbirkami v domači občini, zlasti ker v prebivalstvu še ni vzbujen čut ljubezni do slovenskega jezika, zato mora šola iskati sodelavcev za to kulturno napravo. Šolski otroci so v to svrho nabrali po občini 1000 K, učiteljstvo v Radvanju, okrajno glavarstvo, Narodna banka kraljevine SHS, Posojilnica in Splitska zadružna banka v Mariboru so daro-

vali po 200 K, Ljubljanska kreditna banka, Jugoslovanska Union-banka, Anglo-banka, Jadranska banka, Centralna banka, vse v Mariboru, po 300 K, okrajni šolski svet v proračun 1100 K. Ostali denarni zavodi se še niso odzvali tozadevni prošnji. Z nabrano vsoto 4600 K je storjen prvi korak k uresničenju knjižnice. Vsi tu našteti činitelji se naj smatrajo za ustanovitelje knjižnice, njihova imena bodo s hvaležnostjo ovekovečena v šolski kroniki.

Književnost in umetnost.

— k **Vabilo na naročbo.** Izšla je knjiga: Alojz Kraigher: **Umetnikova trilogija. Ivanu Cankarju v spomin.** Samozaložba. — Natisnila Učiteljska tiskarna. V prvem delu kaže pisatelj, kako je iztrgala domovina Umetnika tujini iz rok. Ta ga je držala z gospo Pavlino in si ga je želela trajno prikleniti z zaročenko Betko. Iz nevarnosti, da vtone v tujini, ga je rešila njegova mladostna ljubica Minka. S pomočjo Janeza Poslanca, ki mu je prišel ponujat državnozborniški mandat, ga je odvedla v domovino. Prvi del ima naslov »Umetnik v tujini«.

V drugem delu — »Umetnik v domovini« — je pisatelj vtelesil boj umetnosti z življenjem za Umetnika. Helena poizkuša da bi ga iztrgala gospê Ani iz rok. Boj med njima pa stopi nenadoma v ozadje, ko se Umetnik zavé, da je na koncu svoje poti, ki ga ne vodi iz življenja umetnosti v naročje, marveč od obojega — smrti naproti.

V tretjem delu — »Umetnik v nebesih« — bije Janez Umetnik svoj zadnji boj z Janezom Antrigo in z Janezom Sladkostjo. Boj se bije — za nebesa. Kakor sta mu v življenju venomer nasprotovala in mu metala kamenje pod noge, tako bi mu radi tudi tu — pred samim božjim pragom in pred sodnikom svetim Petrom — izpodnesla stalo in mu poveličanje preprečila. A s pomočjo Boga Očeta — deus ex machina — triumfira Janez Umetnik nad intrigo, njegova mati mu pride naproti iz nebes in sveti Peter mu jih odpre.

Cena za broširan izvod 15 dinarjev, za vezan 20 dinarjev. Naroča se pri vseh knjigarnah ali pri Založbi »Trilogije« v Ljubljani Na stolbi 4.

—k **Prosvetni Glasnik,** službeni list ministrstva prosvete v Beogradu. Urednik L. Petrović. Izšla je 12. številka, ki zaključuje 38 letnik.

— k **Školski Pokret,** mesečni pedagoški časopis. Glasnik učiteljske sekcije v Leskovcu. Urednik D. B. Dimitrijević, učitelj v Leskovcu. Južna Srbija ima s tem poleg svojega stanovskega lista Prosvetni Glasnik, ki smo ga zadnjič omenili in mladinskega lista »Zavičaj« tudi svoj pedagoški list. Mi smo sicer odločno za skupno pedagoško znanstveno revijo vsega jugoslovanskega učiteljstva, a dokler te ni, ustvarjajo poedini listi teren za njo med učiteljstvom.

— k **»Zvonček«,** štev. 1. jan. l. 1922. XXIII. letnik ima sledečo vsebino: 1. Andrej Rapè: V božični noči. Pesem. 2. Andrej Rapè: In v mislih deli . . . Pesem 3. Marija Grošljeva: Materi. Pesem. 4. Ivo Trošt: Sosedov pišček. Povest. 5. Dr. Iv. Lah: Tomaž G. Masaryk. Življenjepis s podobo. 6. Devojana: Odprla in zaprla je vrata življenja . . . Opis s podobo. 7. Fran Erjavec: Srbske narodne pripovedke. 8. Desanka: Nevoščljivi bratec. Pesem. 9 Radovljica na Gorenjskem. Podoba. 10. Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi. Planinska pripovedka z dvema podobama. 11. Anica: Naš obisk. Pesem. 12. Srečko Kosovel: Škrat Dobrošin. Pesem. 13. Fr. Rojec: Za domači muzej. Poučni spis s podobo. 14. Pouk in zabava. 15. Kotiček gospoda Doropoljskega. 16. V XXIII. leto! **Pridobivajte »Zvončku« novih naročnikov! Obnovite naročnino! »Zvonček« izhaja v mesečnih zvezkih ter stane vse leto 10 Din., pol leta 5 Din., črtrt leta 2.50 Din. Posamezne številke 1 Din. Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne ozira.** Rokopise je pošiljati na naslov: **Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani. Naroča se pri Upravi listov UJU poverjeništvo Ljubljana. Učiteljska tiskarna. Frančiškanska ul. št. 6.**

— **»Sokolič«,** list za sokolski naraščaj se naroča v Učiteljski tiskarni.

—k **Slovenski sadjar** je za vsako šolo in za vsakega učitelja vrtnarja neobhodno potreben. Letos se ta list razširi toliko, da bo prinašal tudi praktične izkušnje iz zelenjadarstva in cvetličarstva, kar bo dobro došlo zlasti vsem mlajšim tovarišem in tovarišicam. Podpisane hoče opozarjati v vsaki »Sadjarjevi« številki na opravila, ki jih je izvršiti v dotičnem mesecu. Po možnosti bo podajal v važnih člankih tudi svoje izkušnje glede vseh panog šolskega vrtnarstva, zato priporoča, da tovariši skrbe, da se gori izraženi želji ustreže, osobito, ker je naročnina 10 Din. letno res nizka. — Črnagoj.

—k **Izšel je nov list »Prerod«,** glasnik za duševno povzdigo naroda. Izhaja mesečno in mu je cena letno 10 Din. Kdor le more, naj se naroči ali vsaj poskrbi, da ga naroči krajni šolski svet za učiteljsko knjižnico, ker je namen lista tako plemenit in za naš sedanji rod nujno in neobhodno potreben.

— k **Pevec,** Glasilo »Pevske zveze«, štev. 11.—12. Letnik I. Uredil: Dr. Fr. Kimovec. Priloga: Pevčeva pesmarica I. letnik.

— k **Smilje,** časopis za mladež. Št. 1. Zagreb. Urejuje Lj. Krajačič.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Okrajna učiteljska društva: gornjegrajsko, mariborsko (mestno), prekmursko in šoštanjsko nujno pozivljamo, da nam pošljejo članske izkaze za l. 1922., kajti drugače ne bo nikdar red pri upravi. Sedaj bi pač lahko imeli že vse izkaze v rokah. Torej prosimo čimprej! — **UJU pov. Ljubljana.**

Društvene vesti.

+ **Učiteljsko društvo za ormoški okraj** ima v četrtek, dne 9. februarja 1922 ob 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli svoj občni zbor po nastopnem sporedu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene vesti. 3. Novi načrt šolskega zakona. Poroča okrajni šolski nadzornik g. Pavel Fleré. V načrt se naj vsi člani vglobijo in ga prinesejo na zborovanje. 4. Poročilo v pokrajinski skupščini UJU v Rogaški slatini in o zborovanju v Zagrebu. Poročajo delegati. 5. Letno poročilo: a) tajnika, b) blagajnika. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti. Zborovanje je za vsakega člana obvezno. Odsotnost se mora opravičiti. — Odbor.

+ **Učiteljsko društvo za Ptuj in ptujski okraj** zboruje v četrtek 2. februarja ob 10. uri v Mladiki. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Nadaljevanje občnega zbora. 4. Poročilo o društvenem poslovniku. 5. Poročilo o novem šolskem zakonu. 6. Predlogi in slučajnosti. Odbor pričakuje polnoštevilne udeležbe. — Tovariši in tovarišice, ki imajo bloke za Učiteljski konvikt in pole Kola jugoslov. sester naj jih prinesejo z nabranimi zneski seboj.

+ **Učiteljsko društvo za celjski okraj** zboruje na Svečnico dne 2. febr. t. l. ob 9. uri dopoldne v mestni osnovni šoli v Celju po sledečem sporedu: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve in dopisi. 3. »Klasifikacija slovanskih jezikov« predava g. profesor dr. Pivko iz Maribora. 4. Razgovor o osnutku novega šolskega zakona. Poročajo tovariši žalske šole. 5. Predlogi in nasveti. 6. Vprašalna škrinjica. — Polnoštevilne udeležbe pričakuje — odbor.

+ **Okrajno logaško učiteljsko društvo** ima dne 28. januarja t.l. točno ob 10. uri svoj redni občni zbor na Rakeku v šoli. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3 Poročilo knjižničnega odbora. 4. Izpremembe pravil. 5. Volitev novega odbora, društvenega razsodišča in delegatov za pokrajinsko in državno skupščino UJU. 6. Predavanje tov. Črnagoja strokovnega nadzornika šol. vrtov, o kmetijskem pouku. 7. Slučajnosti. Udeležba je obvezna za vse člane. Odsotnost je opravičiti. — Odbor.

+ **Zborovanje — z občnim zborom — učiteljskega društva za litijski okraj** se vrši dne **4. februarja 1922.** točno ob pol 11. uri dopoldne v Šmartnem pri Litiji s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajničarke. 4. Poročilo računskih pregledovalcev. 5. Poročilo delegatinje g. Danice Uczessanekove o I. drž. skupščini v Zagrebu. 6. Volitev novega odbora in 2 pregledovalcev računov. 7. Volitev gospodarskega odseka. 8. Razgovor o najnovejšem šolskem zakonu. 9. Ugotovitev članstva. 10. Prosti predlogi in nasveti. Z ozirom na točko 8. prosimo, da prinese vsak, ki mu je res na srcu naš razvoj spisane svoje pomisleke in premembe k omenjenemu zakonu, da jih nato čim hitreje pregleda v to svrho izbrana enketa. Pridite na zborovanje zanesljivo vsi dosedanji člani med kojimi upamo, da najdemo tudi one, ki so od zadnjega zborovanja prišli v naš okraj, a se dosedaj še niso prijavili. — Predsednik.

+ **Odbor učiteljskega društva kranjskega okraja** ima 1. febr. točno ob 14. uri v osnovni šoli v Kranju javno sejo h kateri se vabijo tudi druge tovarišice in tovariši. Dnevni red: Načrt novega šolskega zakona.

+ **Občni zbor šmarško - rogaškega učit. društva** se je vršil ob obilni udeležbi 12. t. m. v Slatini. Po navadnih običajnostih je podal tajnik zadovoljivo poročilo o gibanju organizacije v prošlem letu ter povdarjal posebno učit. skupščino v Rogaški Slatini in tamkajšnjo ustanovitev »Učit. doma«. Blagajničarki se je izreklo za njen trud priznanje. Nato je sledilo poročilo našega odposlanca skupščine UJU v Zagrebu, ki je odnesel slabe vtise, kakor glede sprejema, nesoglasja in uporabe preobrabljenih fraz. Posetnik kmet. tečaja na Ormu nam je podajal svoje spomine in nade, ki mu jih je vtelesil kmetijski apostol in oče, vodja Črnagoj. Pri volitvah se je soglasno izvolil stari odbor, le mesto odstopivše, sedaj poročene M. Lavračeve, je izpolnjeno s tovarišico D. Debelakovo. Pri slučajnostih se je govorilo o pomanjkljivosti novega šolskega zakona. Radi nepriprave se bo o tem razpravljalo 22. t. m. v Šmarju. Prihodnje zborovanje bo 12. marca v Rogatcu.

Naša gospodarska organizacija.

Za rezervni sklad UJU. — Poverjeništvo Ljubljana.

Prostovoljni organizačni davek — 1922.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

2. izkaz.

Po **225 Din:** Učiteljsko društvo za laški okraj. Po **150 Din:** Celjsko učiteljsko društvo. Po **65 Din:** Šolsko vodstvo — Borovnica. Po **50 Din:** Šola v Dolenji vasi. Darovali so po 10 Din: Stanislava Zupančeva, Mira Aichholzerjeva, Ana Krenova, Berta in Anton Faganeli. Po **35 Din:** Učiteljstvo — Mokronog. Po **25 Din:** Šola — Ljutomer. Po **20 Din:** Šolsko vodstvo — Št. Janž. Po **20 Din:** Podpisanec in hčere Ida, Vera in Berta. Po **10 Din:** Izabela Födranspergova — Zalog. Po **7 Din 50 p.:** Vuga Ivan — Komenda ter Iva Merharjeva — Šmarje-Sap. Po **5. Din.:** Michler Ivan — Vrhnika in Bergant Joško — Grosuplje. — Današnji izkaz **625 Din** Prej izkazanih **4373 Din 87 p.** Skupaj **4998 Din 87 p.**

S tem, da organizacijo svojo vedno rad podpiram,

ljubim in častim svoj stan, mu vrata v svobodo odpiram.

Zdravo!

Ivan Petrič,

Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Tov. R. v M.: Plače učiteljic veščin in predmetnih učiteljic so manjše od učiteljev iste kategorije. Po naredbi min. sveta z dne 24. nov. 1920, S. N. br. 18.120 Ur. l. št. 18. z dne 22. febr. 1921. imajo učitelji veščin in predmetni učitelji 2100 Din, istovrstne učiteljice pa le 1800 Din začetne plače. V tem oziru moramo priznati, da teren glede enakopravnosti učiteljic z učitelji ni tako siguren in trden, kakor se to splošno pri nas domneva, ker je nazor enakopravnosti prodrl pri nas, ne pa pri drugih odločilnih krogih. Kot protiargumentacijo navajajo neuporabnost učiteljic v višjih razredih deških in mešanih šol, vojaško službovanje, ki moš. uč. osebam ni šteto v službeno dobo, katerega so učiteljice oproščene v dobro svoji službeni dobi in enako. Pri nas se je moško učiteljstvo izreklo za popolno enakopravnost učiteljic, oziraje se na to, da so bile učiteljice v stanovskem boju vedno solidarne z učiteljstvom, enako požrtvovalne za stanovsko in izvenšolsko delo; priznati pa moramo, da zavednost mlajšega ženskega učiteljskega naraščaja v zadnjem času, na račun primeroma dobrih plač, vedno bolj — pada. Ne svetujemo samostojnih akcij, ker vsako separiranje bo le na škodo stvari; le solidaren nastop učiteljic z moškim učiteljstvom bo utrdil enakopravnost,— preekstremna emancipacija in računi samo s številom, vodijo sigurno v napačno smer.

Mur. S. C. H.: Zveza slov. učit. društev Julijske Benečije, Trst, Sv. Ivan 950. — Glasilo: Učiteljski list, ki ga urejuje tov. J. Pahor v Sežani. Tiska se v Trstu, tiskarna »Edinost«, ul. S. Francesco.

Poročevalce o šolskih odrih prosimo, da so s svojimi poročili kratki in naj ne prinašajo podrobnih kritik predstav, ampak samo, kratko informativno poročilo o vrsti iger in nastopov ter o gibanju, kar interesira učiteljstvo, ki se bavi s tem. — Kako so nastopili posamezni šolarji, lahko napravite posebej kratko poročilce v »Kmetski list«, ki ga berejo potem starši in otroci doma.

B. C. v R.: Učiteljice žen. roč. del: Čitajte tozadevna poročila v listih iz zadnje seje višjega šolskega sveta. Vprašanje žen. ročnega dela se je zlorabilo preveč v osebno korist in se ni upoštevalo resnosti in dolžnosti napram državi. Nad 70 učiteljic žen. roč. del je danes brez službe. Sprejet je bil predlog: preden se sistemizira kaka služba za ročna dela, naj se preišče, če bi tega predmeta ne mogle učiti razredne učiteljice. Poudarjalo se je, da imajo razredne učiteljice I. in II. r. po 7 ur pod maksimalnim številom in naj se te ure uporabi za ročna dela. — Proti učiteljicam je nastopal v višjem šolskem svetu kanonik Nadrah, ki je poudarjal, da so učiteljice, ki so dovršile učiteljišče, večkrat rajše brez službe, kakor da bi šle kam v hribe in se rajši odpovedo službi, kakor da bi se pokorile kaki prestavi v kraje, ki jim niso po volji. — Kot stanovsko glasilo ne moremo priobčiti Vašega dopisa, ker pade Vaša kritika tudi na one, ki se v polni meri zavedajo odgovornosti svojega mesta napram državi, žal le, da trpi njih ugled radi onih drugih. To zatreti, je naša skupna dolžnost.

Na povpraševanje po Imeniku šolskih oblastev, osnovnih, meščanskih in srednjih šol ter učiteljstva v Sloveniji, odgovarjamo, da je isti izšel v založbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani in stane vezan Din 10.—.

Razpisi služb.

Štev. 833/I.

RAZPIS SLUŽBE UČITELJICE ŽENSKIH ROČNIH DEL.

Na podlagi pooblastila višjega šolskega sveta z dne 6. decembra 1921, štev. 13.847, se razpisuje služba učiteljice ženskih ročnih del za šole **Št. Ilj pod Turjakom, Šmiklavž in Št. Vid nad Valdekom** z uradnim sedežem v Št. Ilju pod Turjakom v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati službenim potom do **20 februarja 1922** na krajni šolski svet Št. Ilj pod Turjakom.

Okrajni šolski svet Slovenjgradec,

dne 20. januarja 1922.

Predsednik: **Ipavic,** l. r.

Štev. 39/III.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB

v šoštanjskem šolskem okraju v stalno nameščenje.

1. **Velenje,** šestrazrednica. Služba za učitelja. Prednost imajo oni, ki so usposobljeni poučevati na obrtno - nadaljevalnih šolah.

2. **Plešivec,** enorazrednica. Služba za šolskega vodjo s prostim stanovanjem.

3. **Št. Andraž nad Polzelo,** dvorazrednica. Služba za učitelja ali učiteljice s prosto sobo.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati službenim potom do **22. februarja 1922.** na dotične krajne šolske svete.

Okrajni šolski svet šoštanjski v Slovenjgradcu,

dne 20. januarja 1922.

Predsednik: **Ipavic,** l. r.

Št. 34.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Na podlagi odloka višjega šolskega sveta z dne 19. XI. 1921, št. 12559, se razpisuje učiteljska služba na petrazredni osnovni šoli **pri Sv. Petru pod Sv. gorami** v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložé po predpisani poti najkasneje do

20. februarja 1922

pri podpisanem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet kozjanski v Brežicah, dne 20. januarja 1922.

Štev. 16.

RAZPIS

učiteljskih služb v gornjegrajskem šolskem okraju v stalno nameščenje.

1. **Gornji grad,** štirirazrednica z eksk. v Šokatu. Nadučiteljska služba s prostim stanovanjem.

2. **Šmartno ob Dreti** trirazrednica. Nadučiteljska služba s prostim stanovanjem in ena služba za učitelja ali učiteljico tudi s prostim družinskim stanovanjem.

3. **Solčava,** enorazrednica. Služba šolskega vodje s prostim stanovanjem.

4. **Nova Štifta,** dvorazrednica. Služba za učitelja ali učiteljico s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati po službeni poti do 22. februarja 1922 na dotične krajne šolske svete.

Okrajni šolski svet gornjegrajski v Celju,

dne 22. januarja 1922.

Predsednik: **Žužek,** l. r.

Odgovorni urednik:
Franc Štrukelj.
Last in založba UJU — poverjeništva Ljubljana.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

TOMO JEDRLINIČ, Ljubljana.

„Opanci vise u mojem salonu“.

Oh, kako je to simbolično, simbolično zbog simbola! Opanak! Ne znam je li se našao koji pesnik, koji je do sada ispevao odu opanku, ali bilo bi poželjno, da se takav pesnik rodi. Oda opanku, tomu simbolu naših patnja, našeg trvenja i trpljenja, simbolu našeg hajdukovanja, simbolu potlačenih, simbolu žudećih za Veljku, Dragu i Zlatnu Slobodu, simbolu našeg oslobođenja i ujedinjenja. Pevajte mu ode, jer je on izraz naše snage, snaga naše snage, život našeg života! Pevajte mu ode, jer u njemu Ga majka odgoji, u njemu je On radio i gradio, u njemu je on voda, svih hajduka, voda sveg potlačenog naroda, raje, u njemu, u opanku je On oslobođao i oslobodio i po njemu, po opanku smo ono, što jesmo: slobodni! Glupi nam se svet ruga i smeje, govoreći: Vi, opančari! Svet se smeje onomu, čime se mi najviše dičimo i ponosimo! Taj svet ne razume naših srdaca, on ne razume opančara! A nama i nije do toga, da to razume »moderni« svet, svet u laku i klaku, svet u prljavštini i telesnoj i duševnoj, nama je do toga, da to razume, čuvstvuje i veruje naš svet, naš seljak, stup naše države, budućnost naše budućnosti, a mi se ponosimo, jer se i on time ponosi, jer je i njemu i nama milo i drago, jer je to narodno, to je naše! To — čemu se »moderni« smeju i rugaju!

Šumadija je naš Piemont, Šumadija je sunce što nas ogrejava, Šumadija je sveto tlo, obećana zemlja naša! A tko se i ovome nasmeje, taj nek se približi našem suncu, pa će da oseti, kako ono lepo greje, milo i nežno, pa će da vidi, što još video nije. Tamo će da vidi opanak i opančare, tamo će da vidi grob Onoga, koji je u opancima činio čudesa, koji je u opancima učinio ono, što do danas u laku niko ne učini i ne će da učini, tamo će da vidi grob Onoga, koga sav narod obožava, kome sav narod šapće tihu molitvicu, tamo će da vidi grob heroja, nad herojima, grob Velikog Kralja Osloboditelja! Idi tamo i pokloni Mu se, a za uspomenu iz te svete zemlje ponesi sobom ne svile i kadife, nego — opanke!

Dne 7. ov. m. držao je profesor Ilešić u hotelu »Lloyd« jedno predavanje, a na molbu kluba »Soče«. »Soča« je naime klub naše braće iz još neoslobođenih krajeva naših, iz Primorja i Istre. I tome je klubu, u koliko sam doznao, udario temelj jedan ovdašnji — listonoša. Danas se »Soča« lepo razvija i napreduje, a agilnosti vodstva imamo da zahvalimo na mnogome užitku, što nam ga razni predavači više puta poruže.

Pred nabitim, od znatiželjnih slušalaca, salonom hotela »Lloyda« držao nam je dr. Ilešić predavanje o svojem putovanju po južnim krajevima naše domovine i o utisima sa tog putovanja. Predavanje je počelo u 8 in pol sati, a svršilo iza 10 Poznata veština i glatkoća govora gosp. predavača, pa zanimivost same teme, tako je delovala, da i ne zametismo, kod je došlo i prošlo 10 sata. To putovanje priredila je prošle godine ovdašnja »Jugoslov. Matica«. Voda ovih putnika — propagatora i pionira narodnog jedinstva bio je sam prof. Ilešić, a uza nj bejahu: tajnik »Jug. M.« gosp. Mahkota i Kozinov kvartet.

Sama ideja ovog putovanja vrlo je plemenita: upoznavanje oslobođenih sa neoslobođenima. Svi Jugoslaveni u našoj domovini, osobito oni iz jugoistočnih krajeva, nisu imali prilike da upoznaju naše krajeve izvan okvira Jugoslavije, a koje su provizorno potpali pod Italiju i da saznadu za prilike pod kojima oni tamo u Istri, u Primorju žive, da saznadu za mukotrpno življenje tog najidealnijeg i najčišćeg dela našega naroda, koji čami i stenje pod kopitom brutalne sile »kulturne velevlasti«. Te patnje, njihove muke ne poznaju svi u našoj domovini, a za to treba da ih oni, neposredni susedi i plačidruzi zasužnjenih upoznamo i zainteresiramo, te da dademo jači impuls našemu delovanju za narodnu stvar. Evo, ova je ideja vodila putnike - propagatore i, koliko — toliko, oni su cilj postigli. Hvala im!

Nisam nakanio, da ovde iznesem celo predavanje, ali na glavne točke t. j. na one, koje su na mene učinile osobiti dojam, moram da se osvrnem. I da se osvrnem baš zbog onih pesimista, buntovnika, separatista, zbog ljudi uskih vidika, zbog ljudi, koji od dlake zlonamerno čine deblo, zbog onih, kojima je samo plemenski egoizam mio i svet, zbog onih, koji ne vide dalje od svog nosa, zbog onih, koji poživaju u svadi i trvenju istokrvne braće naše, zbog onih, koji idu natraške, mesto napred, zbog onih, koji bacaju klipove ljudima dobre volje, ljudima prožetim idejom potpunog narodnog jedinstva, ljudima, koji se svojim idejama i svojim radom najviše približuju nauci Onoga, koji je propovedao: bratstvo i ljubav! Zbog tih ljudi hoću, da se osvrnem na neke, za mene najkarakterističnije točke predavanja. (Nastavak sledi.)

Savinjsko učiteljsko društvo javlja tužno vest, da je nadvse delavni, iskreni tovariš, predsednik in učitelj, zastopnik, gospod

Ivan Jakše

učitelj na Vranskem,

dne 20. januarja t. l. v deželni bolnici v Ljubljani, preminul.

Zemeljski ostanki blagopokojnega so se prepeljali na Vransko, kjer so se položili v torek 24. januarja t. l. ob pol 16 uri k večnemu počitku.

„Slava njegovemu spominu“!

Savinjsko učitelj. društvo.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Prva češka tvornica glasbenih instrumentov na Moravskem

Josip Lídl

Brno (Čehoslovaško).

Dobavitelj za jugoslovenske šole in za jugoslovensko ministrstvo vojne in mornarice. Ceniki v hrvatskem jeziku na zahtevo zastonj.

Gg. učiteljem popust.

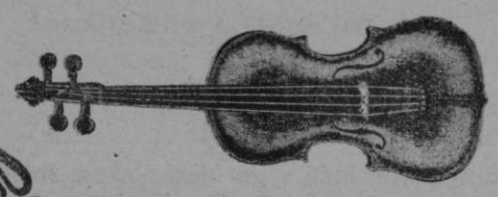

Prva češka tvornica harmonijev

Lídl & Velík

v Boskovicah

Moravsko - Čehoslovaško.

Skladišče v Brnu.

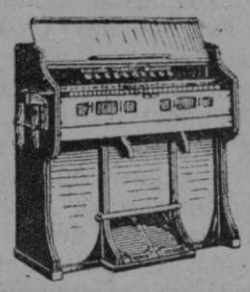

Skladišče v Brnu.

NAZNANILO.

Naznanjam, da sem 31. decembra 1921 izstopil iz tvrdke Fr. Kalmus & F. P. Vidic & Komp.

Moja pisarna se nahaja od 1. januarja 1922 dalje na Dunajski cesti št. 14 v Mathianovi hiši zraven tvrdke Schneider & Verovšek.

Fr. Kalmus

tovarna glinastih pečij in štedilnikov.

Opekarska cesta.

UČITELJSKA KNJIGARNA v Ljubljani

priporoča naslednje nove knjige:

Nekoč je bilo jezero.
Spisal Gustav Šilih. Krasno vez. . . . . D 12·50

K. Wider Moje prvo berilo. Sedmi natisk vez. D 3·—

E. Gangl Druga čitanka. Vez. . . . . D 7·—

Pomočniška izkušnja za rokodel. obrte.
Spisal H. Podkrajšek. — Broš. . . . . D 3·50

Knjigovodstvo za ženske obrti.
Spisal H. Podkrajšek . . . . . D 12·—

Računstvo za ženske obrte.
Spisal H. Podkrajšek. . . . . D 7·—

Prva srbska ali hrvatska čitanka
za slov. osnovne šole. Priredili Iv. Lésica, P. Lokovšek in dr. R. Molé D 6·—

Namen, razvoj in organ. obrt. strok. šolstva drugod in pri nas.
Spisal M. Presl, prof. na drž. obrt. šoli v Ljubljani, broš. . . . D 3·50

Na planine.
Spisal Pavel Kunaver. — S 16. slikami, vez. . . . . D 12·50

Zbirka važnejših novih naredb in odredb.
Spisal F. Fink . . . . . D 5·—

Imenik
šolskih oblastev, osnovnih, meščanskih (strokovnih), srednjih šol, liceja in učiteljišča v Sloveniji po stanju šol. leta 1920/21. . . D 10·—